

VOGELWACHT UTRECHT BESTAAT 25 JAAR

Vijfentwintig jaar op de bres voor bescherming van vogels

Bert Bos

Zo'n 1100 vogelbeschermers in de provincie Utrecht vieren dit jaar feest. Hun vereniging, de Vogelwacht Utrecht, bestaat namelijk een kwart eeuw. Dit feest wordt op een voor vogelwachters passende manier gevierd, namelijk voor het merendeel in de buitenlucht. Het zwaartepunt van de jubileumevenementen zijn de talrijke excursies waaronder verschillende weekendexcursies naar onder andere het Hasbruch —een oerbos met een bijzondere vogelgemeenschap— bij Bremen in Duitsland, Schiermonnikoog, het Lauwersmeer en Texel. Andere jubileumactiviteiten zijn dia-lezingen, tentoonstellingen en een jeugdweekend. Speciaal voor dit gebeuren is ook een expositie gemaakt en een dia-klankbeeld.

In De Bilt werd in 1958 de vogelwacht opgericht door de heren R.Th. van de Garden, S. Braakma en A.J.H. Baron van Lynden. In die eerste jaren na de oprichting hield de vogelwacht zich vooral bezig met daadwerkelijk vogelbeschermingswerk. In de praktijk kwam dit neer op het plaatsen en controleren van nestkastjes voor hollenbroeders, het creëren van vogelbosjes en het reageren op ontwikkelingen die de vogelstand bedreigden.

De vereniging ontwikkelde zich in die eerste jaren snel. Binnen anderhalf jaar telde de vogelwacht al bijna 300 leden. Dit was vooral te danken aan de zeer enthousiaste inzet van de toenmalige secretaris A.J.H. Baron van Lynden. Van Lynden heeft tot eind jaren zestig het gezicht van de vereniging voor een belangrijk deel bepaald.

In die jaren zestig was er op het gebied van ruimtelijke ordening en planologie in het Utrechtse veel gaande. Veel van deze activiteiten maakte de vogelwacht tot een strijdbare club. Zo deed de bouw van het universiteitscomplex 'De Uithof' in het waardevolle Krommerijgebied en het verkavelen van de moerassen rond Maarsseveen de vogelwacht vaak heftig reageren. In die tijd speelde ook de sterke achteruitgang van stootvogels door het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in de land-, tuin- en bosbouw. Ook de zangvogels gingen achteruit in aantal evenals de weidevogels. Deze laatste groep vooral door intensivering van de landbouw en door polderpeilverlagingen.

Door bemoeienis van onder andere de Vogelwacht Utrecht kreeg een gebied in de monding van de rivier de Eem het predicaat 'natuurreservaat'. Door zorg te dragen voor con-

trole en bebording van waardevolle weidevogelgebieden in verschillende delen van de provincie werd op een actieve wijze bijgedragen aan de bescherming van deze kwetsbare vogelsoorten.

In de vereniging werd in het eind van de jaren zestig gezocht naar mogelijkheden de leden meer bij het verenigingsgebeuren te betrekken. Bij deze gelegenheid werd het idee geboren regionale kernen te stichten. Hiermee wilde men bereiken dat sneller allerlei misstanden die de vogelstand bedreigden werden opgespoord. Ook kon dan meer aan vogelonderzoek en voorlichting worden gedaan.

Hoewel het van de grond tillen van deze regionale afdelingen traag verliep is het idee toch goed aangeslagen. Momenteel telt de Vogelwacht Utrecht in de provincie acht regionale afdelingen: Amersfoort en omstreken, De Bilt en omstreken, Driebergen/Doorn,

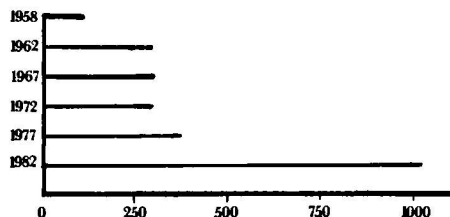

Trekkers op het landgoed Noordhout bij Driebergen.

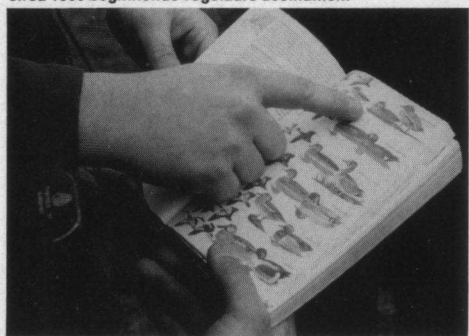
Vogelwacht-excursie op het Naardermeer.

Foto's: Bert Bos.

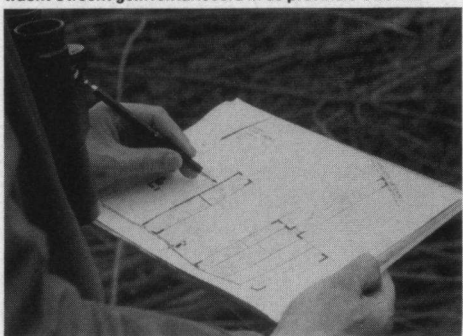

Verloop ledenbestand van de Vogelwacht Utrecht.

Cursus 'Vogels herkennen', waaraan tussen 1976 en 1983 circa 1500 beginnende vogelaars deelnamen.

Ongeveer vijftig gebieden worden er per jaar door de Vogelwacht Utrecht geïnventariseerd in de provincie Utrecht.

Lopikerwaard, Nieuwegein en omstreken, Vecht en Plassengebied, Utrecht (stad) en Zeist/Bunnik.

De jaren zeventig gaf de vogelwacht een nieuw elan. Naast het pure beschermings- en studiewerk hielden de vogelwachters zich bezig met het reageren op plannen die de vogelstand direct of indirect bedreigden. De vogelwacht bemoeide zich daadwerkelijk met de bestemming van fort Rhijnauwen dat door bebouwing werd bedreigd, voerde actie om het landgoed Sandwijck in De Bilt vrij te houden van woningbouw en wegenaanleg, tekende protest aan tegen polderpeilverlagingen in de Eempolders en ondersteunde acties tegen de aanleg van rijksweg 27 dwars door het vogelrijke landgoed Amelisweerd.

Het is ook niet verwonderlijk dat de toenmalige secretaris in het jaarverslag over 1971 concludeerde dat vogelbescherming meer en meer een politieke zaak aan het worden is. Hij pleitte toen voor bundeling van krachten die bezigwaren met natuur- en milieubescherming. Toen in 1971 de Stichtse Milieufederatie

werd opgericht is de vogelwacht daarin direct gaan participeren.

Sinds 1975 is de vogelwacht zich naast het beschermings- en studiewerk ook gaan bezighouden met educatie. Voor beginnend vogelliefhebbers die nog geen mus van een Spreeuw kunnen onderscheiden werd de cursus 'vogelherkenning' georganiseerd. Leden die zich wilden bijscholen in het leiden van excursies kregen deze kans middels een speciale cursus. Door de oprichting van regionale afdelingen werden meer vogelexcursies, contactbijeenkomsten, broedvogelinventarisaties (het in kaart brengen van de broedende avifauna in een bepaald gebied), vogeltellingen en tentoonstellingen gehouden. Er kwam jeugdwerk (8-12-jarigen) van de grond en het verenigingsblad werd omgevormd tot een tweemaandelijks geïllustreerd orgaan, genaamd 'De Kruisbek'. Dit alles was er de oorzaak van dat het ledental van ruim 300 in 1975 groeide tot bijna 1100 in 1983.

In de afgelopen jaren ontving de vogelwacht tot twee maal toe een deel van de Utrechtse AMEV-milieuprijs.

■ Bert Bos, voorzitter Vogelwacht Utrecht, Esdoornlaan 6, 3723 XJ Bilthoven.